

**УТВЪРДИЛ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС НА ДФ "ЗЕМЕДЕЛИЕ"
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ: (П)
(Д-Р ГЕОРГИ ТАХОВ)**

*(Дата на утвърждаване: 12.03.2025 г.)
Протокол № 239 от 10.03.2025 г.*

УКАЗАНИЯ

ЗА ПРИЛАГАНЕ НА СХЕМА НА ДЪРЖАВНА ПОМОЩ

“Помощ за компенсирание разходите на земеделски стопани, свързани с изпълнение на мерки по Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период”, прилагана през 2025 година

I. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Правно основание:

1.1. Чл. 26, параграф 2, буква „а” и буква „б”, і параграф 9, буква „б“ от Регламент (ЕС) 2022/2472 на Комисията относно деклариране на някои категории помощи в секторите на селското и горското стопанство и в селските райони за съвместими с вътрешния пазар в приложение на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз (Регламент (ЕС) 2022/2472);

1.2. Чл. 12, ал. 1 и ал. 2, т. 1, буква “а” от Закона за подпомагане на земеделските производители (ЗПЗП);

1.3. Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период (Програмата);

1.4. Закон за защита на растенията;

1.5. Чл. 30 от Правилника за прилагане на Закона за държавните помощи;

1.6. Решение на Управителен съвет на ДФ “Земеделие“, Протокол № 239 от 10.03.2025 г.

2. Цел на помощта – контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайните насаждения (семкови и костилкови овощни видове, ягоди, малини и маслодайна роза), чиито зимуващи форми се повлияват от мерки, приложени извън вегетационния период на културите.

3. Помощта се предоставя за компенсирание на част от разходите на земеделските стопани, отглеждащи трайни насаждения, (семкови и костилкови овощни видове, ягоди, малини и маслодайна роза), по закупуване на продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители, съобразно Програмата, за т.нар. „зимни пръскания”¹.

4. Ползватели

4.1. Помощта се предоставя на микро, малки и средни предприятия (МСП) - земеделски стопани, отглеждащи трайни насаждения (семкови и костилкови овощни видове, ягоди, малини и маслодайна роза), и отговарящи на следните условия:

- да са регистрирани по реда на Наредба № 3 от 1999 г. за създаване и поддържане на регистър на земеделските стопани;

- да отговарят на определението и условията за микро, малки и средни предприятия, от Приложение I от Регламент (ЕС) 2022/2472;

¹ Третиранията през невегетационния период или така наречените „зимни пръскания“ се извършват в периода след листопад през есента и след преминаване на зимните студове до фенофаза „набъбване на пъпките”. Те са насочени срещу презимуващите форми на вредителите.

- да нямат изискуеми задължения към Държавен фонд „Земеделие“ (ДФЗ). При наличие на изискуемо и ликвидно вземане на ДФЗ срещу кандидатстващите, помощта се прихваща съобразно с размера на задълженията им;
- да нямат изискуеми публични задължения към държавния бюджет;
- да не са в открито производство за обявяване в несъстоятелност или обявени в несъстоятелност;
- да не са в производство по ликвидация.

4.2. Бенефициери на помощта са земеделски стопани, отглеждащи посочените в Раздел I, т.3 млади (неплододаващи) и плододаващи трайни насаждения.

5. Срок на прилагане: от датата на получаване на окончателния номер на помощта в регистъра на държавните помощи на Европейската комисия (16.10.2023 г.) до 31.12.2029 г. (съгласно чл. 64 от Регламент (ЕС) 2022/2472).

6. Бюджет:

6.1. Бюджетът на помощта за 2025 г. е **10 000 000 лв.**

Размерът на помощта за всяка година (годишен размер) се определя в годишния бюджет на ДФЗ и се предоставя след решение на Управителния съвет на ДФ „Земеделие“ в рамките на максималния бюджет.

6.2. Когато сумата на заявените средства надхвърля размера на определения годишен бюджет, се определя коефициент на редукция, с който се преизчислява размерът на помощта на всеки заявител.

7. Максимален интензитет на помощта: до 100 % от разходите по закупуване на продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения (семкови и костилкови овощни видове, ягоди, малини и маслодайна роза), съобразно Програмата.

8. Приемливи разходи

8.1. Подпомагат се земеделските стопани, отглеждащи трайни насаждения, посочени в Раздел I, т. 3, до 100% от разходите им по закупуване на продукти за растителна защита за контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайни насаждения през зимния период, съобразно Програмата, в т.ч.:

- до **380 лв., с ДДС**, за продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения през зимния сезон, и които се прилагат **през пролетта** в периода след преминаване на студовете до набъбване на пъпките, при условие че са допустими/разрешени за употреба за съответната култура съгласно Програмата.

- до **140 лв., с ДДС**, за продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения през зимния сезон, и които се прилагат **през есента** в периода на масов листопад, при условие че са допустими/разрешени за употреба за съответната култура съобразно Програмата.

8.2. Продуктите за растителна защита следва да са закупени от лица, които са търговци по смисъла на Търговският закон, притежават удостоверение за търговия с продукти за растителна защита и разполагат с обекти за търговия, на основание чл. 91, ал. 1 от Закона за защита на растенията и са вписани в публичен регистър на Българската агенция по безопасност на храните (БАБХ), на основание чл. 6, ал. 1, т. 4 от Закона за защита на растенията.

8.3. Допустимите продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения, са описани в Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период, публикувана на интернет сайта на БАБХ, в рубрика „Национални програми“:
<https://bfsa.gov.bg/wps/portal/bfsa-web/about.bfsa/administration/national.programs>.

8.4. Продуктите за растителна защита, които се разрешават за пускане на пазара и употреба през зимния период срещу вредители по семкови и костилкови овощни видове, малини, ягоди и маслодайна роза се считат за част от Програмата.

8.5. С разрешаването/отнемане или прекратяване на разрешението на продукти за растителна защита за контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайни насаждения през зимния период, компетентният орган в областта на растителната защита – БАБХ актуализира допустимите за употреба продукти в Програмата.

8.6. Съгласно чл. 6, параграф 5 от Регламент (ЕС) 2022/2472 за помощите за компенсиране на разходите за предотвратяване, контрол и ликвидиране на вредители по растенията **не се изисква стимулиращ ефект** или се счита, че притежават такъв, поради което се приемат разходи за продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения съгласно Програмата, и **които са извършени през текущата година.**

9. Недопустими разходи за подпомагане

9.1. Разходи за продукти за растителна защита, които не са разрешени за пускане на пазара и употреба на основание чл. 44 от Закона за защита на растенията и които не са включени в **Регистъра на продуктите за растителна защита, за които е издадено разрешение за пускане на пазара и употреба**, на основание чл. 6, ал. 1, т. 1, буква „а“ от Закона за защита на растенията;

9.2. Разходи за продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения, които не са предвидени като допустими за употреба в Програмата;

9.3. Данъкът върху добавената стойност (ДДС) не е допустим за подпомагане, освен в случаите, когато не подлежи на възстановяване съгласно законодателството в областта на ДДС;

9.4. Разходи за продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители при трайни насаждения, **които не са направени през текущата година.**

II . РЕД И ДОКУМЕНТИ ПРИ КАНДИДАТСТВАНЕ

1. Земеделският стопанин подава заявление за подпомагане по образец, генерирано от Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), в териториалните структури на ДФЗ, по постоянния адрес на физическото лице (при кандидатстване на ФЛ) и по седалището на едноличния търговец или юридическото лице (при кандидатстване на ЕТ и ЮЛ). Кандидатства се лично или чрез упълномощено лице, след представяне на нотариално заверено пълномощно по образец, изготвен от ДФЗ. В заявлението се декларира: площта за кандидатстване; обстоятелството, че попадат в категория микро, малки и средни предприятия; наличие/липса на друго публично финансиране за заплащане на продукти за растителна защита за контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайни насаждения през зимния период; регистрация по ЗДДС.

2. Съпътстващи документи към заявлението за подпомагане:

2.1. Извлечение от Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК) или анкетен формуляр *(в случай на неочертване на площите в ИСАК)* за обработваните площи.

- при кандидатстване **за пролетните третириания**: анкетен формуляр – справка за дейността за стопанската 2024-2025 г., с посочени площи, за които се кандидатства или таблица на използваните парцели на земеделското стопанство от ИСАК, удостоверяваща ползването на земеделските земи за 2025 г. *(в случай на очертани площи в ИСАК)*.

- при кандидатстване **за есенните третириания**: таблица на използваните парцели на земеделското стопанство от ИСАК, удостоверяваща ползването на земеделските земи за 2025 г. *(в случай на очертани площи в ИСАК)* или анкетен формуляр – справка за дейността за стопанската 2024-2025 г. (при неочертване на площите), с посочени площи, за които се кандидатства.

2.2. Решение на компетентния орган на управление на юридическото лице за ползване на помощта.

2.3. Удостоверение за актуална банкова сметка, по която ще бъде преведена сумата.

2.4. Пълномощно по образец, в случай на кандидатстване чрез упълномощено лице.

2.5. **Документи, издадени служебно в резултат на извършени проверки от отдели ПСМП.**

а) извлечение от регистър „Лоши вземания“ в Интегрираната система за администриране и контрол (ИСАК), удостоверяващо дали бенефициера има изискуеми задължения към Фонда.

б) извлечение от регистър на Министерство на земеделието и храните (МЗХ) по Наредба 3 от 1999 г., удостоверяващо актуална регистрация за земеделския стопанин.

в) таблица на използваните парцели на земеделското стопанство от ИСАК, удостоверяваща ползването на земеделските земи *(в случай на очертани площи в ИСАК)*

г) анкетен формуляр – справка за дейността за стопанската 2024-2025 г. от регистъра на МЗХ по Наредба 3 от 1999;

д) разпечатка от проверка за открито производство за обявяване в несъстоятелност или обявени в несъстоятелност;

е) разпечатка от проверка за производство по ликвидация.

ж) разпечатка от проверка за наличие или липса на публични задължения към държавния бюджет, от официалната интернет страница на НАП. Проверката се извършва служебно към момента на кандидатстване и към момента на представяне на документите по т. 1 и т. 2 на Раздел III от настоящата схема;

В случай на наличие на задължения, ОД на ДФ „Земеделие“ изпраща уведомително писмо, като се дава срок от 10 дни от датата на получаване на писмото от страна на бенефициера да се погасят задълженията. При неизпълнение, заявлението се отхвърля и бенефициера не подлежи на подпомагане.

3. ДФЗ извършва проверка за верността на информацията, предоставена от кандидата за подпомагане, както и за спазването на изискванията за допустимост на заявлението.

III. РЕД И ДОКУМЕНТИ ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА ПОМОЩТА

1. Земеделският стопанин представя пред териториалната структура на ДФЗ **оригинал и копие на оригиналната фактура и платежен документ, издадени през текущата година**, за закупените и приложени продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайни насаждения, съгласно т. 8 от Раздел I на Указанията.

За втори есенен прием, ДФ „Земеделие“ не признава разходи, извършени с фактури, представени при отчитането при първия пролетен прием. ПРЗ е необходимо да са допустими, съгласно Националната програма за контрол на вредителите по трайните насаждения през зимния период.

Копията следва да бъдат заверени с подпис и печат от земеделския стопанин и отдел ”Прилагане на схеми и мерки за подпомагане” (ПСМП) към Областните дирекции на ДФ ”Земеделие”. След заверяване на копията, оригиналните документи следва да бъдат върнати на земеделския стопанин.

Във фактурата за закупените продукти следва да са отбелязани количеството/бройките и съответната единична цена.

2. Земеделският стопанин представя декларация по образец, в която е направена рекапитулация на вложените количества продукти за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайни насаждения съгласно Програмата, заверена от Областните дирекции по безопасност на храните. В декларацията изрично се посочва номер и дата на фактурата за закупените и приложени продукти по т. 1 от настоящия раздел.

Декларацията се заверява от ОДБХ след представяне и проверка на записите, по чл. 115а от Закона за защита на растенията, които се вписват в „Дневник за проведените растителнозащитни мероприятия и торене“, утвърден със заповед на изпълнителния директор на БАБХ.

3. ДФ ”Земеделие” извършва проверка на изискуемите документи по Раздел III на Указанията за прилагане на помощта и изчислява размера на подпомагане.

4. ДФ „Земеделие“ извършва служебна проверка от официалната интернет страница на НАП, към момента на представяне на документите по т. 1 и т. 2 на настоящия раздел, удостоверяваща наличие или липса на публични задължения към държавния бюджет. В случай на наличие на задължения, ОД на ДФ „Земеделие“ изпраща уведомително писмо, като се дава срок от 10 дни от датата на получаване на писмото от страна на бенефициера да се погасят задълженията. При неизпълнение, заявлението се отхвърля и бенефициера не подлежи на подпомагане.

5. ДФ „Земеделие“ превежда дължимата сума по банковата сметка на земеделския стопанин.

6. В случай на отказ, ДФ „Земеделие“ уведомява кандидата с писмо.

IV. КОНТРОЛ И ОТГОВОРНОСТИ

1. ДФ „Земеделие“ може да извършва последващ контрол за констатиране размера на площите, обект на подпомагане.

2. При констатирано нецелево използване на помощта, включително и при анулирани фактури, при деклариране на неверни данни, при представяне на неистински документи, както и при неспазване на мерките за контрол и ограничаване разпространението на вредители по трайни насаждения през зимния период, предвидени в Програмата, помощта подлежи на връщане. Вземането става изискуемо, ведно със законната лихва от датата на получаването ѝ.

3. ДФ „Земеделие“ може по всяко време да изисква информация и документи от земеделските стопани във връзка с доказването на правомерното използване на помощта.

4. Дирекция „КСП“ в ЦУ на ДФ „Земеделие“ извършва административна проверка на база извадка от 5 % от бенефициерите. Определянето на извадката се извършва при спазване на съотношение: 40 % на база риск-анализ (при рисков фактор размер на площта, за която се кандидатства) и 60 % на случаен принцип от обхвата.

V. СРОКОВЕ НА ПОМОЩТА (допълнение с решение на УС, Протокол № 228/07.05.2024 г.)

1. Сроковете за кандидатстване и представяне на документи по Раздел II и Раздел III от схемата се определят от УС на ДФ „Земеделие“ на два етапа, както следва:

1.1. За продуктите за растителна защита, за контрол на вредители през зимния сезон, които се прилагат **през пролетта** в периода след преминаване на студовете до набъбване на пъпките:

1.1.1. Срок за подаване на заявления и представяне на документи по т. 1 и т. 2 от Раздел III на настоящите указания: **от 24 март до 09 май 2025 г.**

1.1.2. Срок за изплащане на средствата: **до 09 юни 2025 г.**

1.2. За продуктите за растителна защита, които се използват за контрол и ограничаване разпространението на вредители през зимния сезон, които се прилагат **през есента** в периода на масов листопад:

✓ Срок за подаване на заявления и представяне на документи по т. 1 и т. 2 от Раздел III на настоящите указания: **от 03 ноември до 25 ноември 2025 г.**

✓ Срок за изплащане на средствата: **до 20 декември 2025 г.**

2. Допуска се изплащане на помощта и след срока, при възникнали казуси и обстоятелства, изискващи извършване на допълнително обследване допустимостта за подпомагане на съответния бенефициер.

VI. СПАЗВАНЕ НА ПРАВИЛАТА ЗА ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ

1. Помощта, съгласно тази схема, е вид държавна помощ, предоставена при условията на правото на Европейския съюз.

2. Земеделски стопани, които не са микро, малки или средни предприятия по смисъла на Регламент (ЕС) 2022/2472 нямат право на помощта. При неизпълнение на това задължение помощта става изискуема и подлежи на връщане, заедно със законната лихва от датата на получаването ѝ.

3. За помощите за компенсиране на разходите за предотвратяване, контрол и ликвидиране на вредители по растенията съгласно чл. 6, параграф 5, б. „д“ от Регламент (ЕС) 2022/2472 не се изисква стимулиращ ефект или се счита, че притежават такъв,

4. Регламент (ЕС) 2022/2472 (чл. 1, параграф 5, б. „в“) се прилага и по отношение на предприятия в затруднено положение в случаите на помощи за компенсиране на разходите за предотвратяване, контрол и ликвидиране на вредители по растенията.

5. Помощта не може да е свързана с мерки, за които в законодателството на Съюза е предвидено, че разходите по тези мерки са за сметка на бенефициера, освен ако разходите за тях се покриват изцяло от задължителни такси, наложени на бенефициерите.

6. Земеделски стопани, които са предприятия - обект на неизпълнено разпореждане за възстановяване вследствие на предходно решение на Комисията, с което дадена помощ се обявява за неправомерна и несъвместима с вътрешния пазар нямат право на помощта.

7. Помощта, съгласно тази схема може да се натрупва с:

- всякаква друга държавна помощ, доколкото тези мерки се отнасят до различни установими допустими разходи;

- всякаква друга държавна помощ във връзка със същите допустими разходи, които частично или напълно се припокриват, само ако това натрупване не води до надвишаване на най-високия интензитет на помощта или размер на помощта, приложими за тази помощ по силата на Регламент (ЕС) 2022/2472;

- с помощ *de minimis* за едни и същи допустими разходи, ако в резултат на това натрупване интензитетът на помощта или размерът на помощта не превишава стойностите, определени в Регламент (ЕС) 2022/2472. Помощта не се прилага за дейности, свързани с износ за трети държави или държави членки, по-конкретно помощ, която е пряко свързана с изнасяните количества, със създаването и функционирането на дистрибуторска мрежа или с други текущи разходи по износната дейност;

9. Предоставянето на помощ по схемата не може да е обвързано с условие за преференциално използване на местни продукти за сметка на вносни такива;

10. Не се предоставя помощ, която поради своето естество, поради придружаващите я условия или поради метода на нейното финансиране — води до неотделимо нарушение на законодателството на Съюза, по - специално:

а) помощи, чието предоставяне е свързано със задължението бенефициерът да използва местно произведени стоки или услуги;

б) помощи, които ограничават възможността бенефициерите да се възползват от резултатите от научноизследователска и развойна дейност и иновации в други държави членки;

11. Публикуване и информация

Във връзка изпълнение на изискванията на чл. 9 от Регламент (ЕС) 2022/2472 на уебсайта на МЗХ се поддържа актуален списък на държавните помощи, съдържащ информация за видовете помощи, период на подпомагане, правно основание, цел, форма и интензитет на помощта, както и препращане към официалния уебсайт на Комисията, където са публикувани всички държавни помощи (обобщена информация, в случаите на помощи освободени от нотификация, или решенията на ЕК относно съвместимостта с правилата за държавни помощи).

На уебсайта на предоставящия орган на държавни помощи в земеделието - Държавен фонд „Земеделие“ се публикуват указания за прилагане на всички държавни помощи в земеделието, попадащи в обхвата на груповото освобождаване, минималните помощи и други данни, необходими за наблюдението и прозрачността на държавните помощи.

При спазване изискването за прозрачност и публикуване на информацията, в съответствие с чл. 9, параграф 1, б. "в" от Регламент (ЕС) 2022/2472, на сайта на ДФ "Земеделие" се публикува информация за всяка отпусната индивидуална помощ, надхвърляща 10 000 EUR за бенефициери, извършващи дейност в първичното селскостопанско производство.

12. Наблюдение

Съгласно чл. 13 от Регламент (ЕС) 2022/2472 в МЗХ се съхранява официална документация и информация относно изпратените уведомления до Европейската комисия, решенията на ЕК за схемите за държавна помощ, помощите, попадащи в обхвата на групово освобождаване, минималните помощи и други данни, необходими за наблюдението и прозрачността на държавните помощи. Подробните записи с информация и подкрепяща документация, чрез които може да се установи изпълнението на всички условия, определени в Регламент (ЕС) 2022/2472 се съхраняват за период от 10 години от датата на предоставяне на последната помощ по схемата за помощ.

В ДФ "Земеделие" се съхраняват документите по Раздели II и III от настоящите указания за предоставяне на помощта.

13. В съответствие с чл. 10 от Закона за държавните помощи, ДФ "Земеделие" е администратор по помощта, в частта по прилагането и предоставянето на помощта.

14. Предоставените финансови средства по настоящата държавна помощ, имат характер на публично вземане. Принудително събиране на тези средства се осъществява от ДФ "Земеделие" по реда на ЗПЗП, АПК и ДОПК.

За МЗХ

Заместник-министър: (П)

Иван Капитанов

За ДФ "Земеделие"

Изпълнителен директор: (П)

Ива Иванова